

Bendroji anestezija

Vadovas jaunimui

Bendroji anestezija

Bendroji anestezija – tai nuskausminimo būdas, kai anesteziologas vaistas (arba anestezinėmis dujomis) sukelia į gilų miegą panašią būseną, kurios metu nieko nematote, negirdite ir nejaučiate. Tai reiškia, kad esate be sąmonės ir negalite atsibusti tol, kol anestetikai veikia. Bendroji anestezija yra svarbi daugelio medicininių procedūrų dalis, įskaitant chirurgines operacijas ir kai kuriuos medicininius tyrimus.

Anestezijos komanda

Anesteziologai – tai gydytojai, baigę specializuotą mokymą, kaip naudoti anestetikus, kad operacijos ir (arba) tyrimų metu žmonės jaustųsi patogiai ir saugiai. Prieš procedūrą jūs ir jūsų tėvai arba globėjai susitiksime su anesteziologu. Jis su jumis suderins anestezijos ir skausmo malšinimo po operacijos planą, ir mielai atsakys į visus jums rūpimus klausimus. Operacijos ar tyrimo metu anesteziologui asistuoja kiti darbuotojai, pavyzdžiui, praktikuojantys anesteziologai, operacinės darbuotojai (kartais vadinami angl. *ODP*) ir operacinės slaugytojai.

Likus kelioms dienoms ar savaitėms iki procedūros jus gali pakviesti atvykti į kliniką priešoperacinei apžiūrai. Jos metu slaugytojas užduos klausimus apie jūsų sveikatą ir pasirūpins visais reikalingais tyrimais. Tai suteikia dar vieną galimybę užduoti jums ar jūsų tėvams arba globėjams kilius klausimus.

Sutikimas

Anesteziologas su jumis ir jūsų tėvais arba globėjais suderins priežiūros planą. Kol planas nebus aptartas ir patvirtintas, jums nebus atliekamos jokios procedūros. Galite užduoti tiek klausimų, kiek norite, kad suprastumėte viską, kas vyksta, ir „sutiktumėte“ (išreikštumėte sutikimą) dėl plano įgyvendinimo. Sutikimo dokumentą pasirašysite jūs arba jūsų tėvai ar globėjai tuomet, kai būsite patenkinti siūlomu priežiūros planu. Sutikimą dėl operacijos turės duoti jūsų tėvai arba globėjai, jei dėl savo amžiaus patys pasirašyti sutikimo formos neturite teisės. Būdami vyresni galėsite daugiau prisidėti priimant šiuos sprendimus.

Išsamiau apie vaikų ir jaunimo sutikimą skaitykite toliau:

Anglija: <https://bit.ly/NHS-consent>

Škotija: <https://bit.ly/NHSinform-consent>.

Pasiruošimas anestezijai

Jūsų sveikata

- Prieš atliekant anesteziją turite būti kiek įmanoma sveikesni. Sveiką gyvenimo būdą skatinantys pokyčiai, taikomi prieš anesteziją padės greičiau atsigauti po procedūros.
- Jei galite, likus šešioms savaitėms iki operacijos, stenkitės vengti kvėpuoti kitų žmonių rūkomų cigarečių dūmais arba elektroninių cigarečių garais. Taip pat svarbu, kad patys nerūkytumėte ir nenaudotumėte el. cigarečių. Vertėtų paprašyti visų kartu gyvenančių rūkančiųjų ar naudojančių el. cigaretes, kad šiuo laikotarpiu tai darytų lauke. Įpročio atsisakymas arba susilaikymas nuo rūkymo prieš pat operaciją gali sutrumpinti buvimo ligoninėje trukmę ir pagerinti žaizdų gijimą bei plaučių funkciją.
- Likus kelioms dienoms ir net savaitėms iki operacijos neturėtumėte gerti alkoholio. Per didelis alkoholio kiekis gali sutrikdyti kepenų veiklą ir sulėtinti gijimo bei sveikimo procesą.
- Norėdamas užtikrinti jūsų saugumą, anesteziologas turi žinoti, ar šiuo metu vartojate kontraceptines tabletes, kokius nors rekreacinius narkotikus arba maisto papildus.
- Kuomet anesteziologas užduos jums klausimus apie rūkymą, alkoholio bei narkotinių medžiagų vartojimą, atsakykite į juos sąžiningai. Suprantame, kad aptarti šiuos klausimus gali būti nepatogu, todėl, jei pageidaujate, kad tėvai arba globėjai nedalyvautų šiame pokalbyje, galite pareikšti norą pasikalbėti su anesteziologu privačiai. Jei būsite sąžiningu, tai tikrai nereiškia, kad papulsite į bėdą!
- Jeigu jums bus atliekama operacija, reiktų atkreipti dėmesį ir į savo mitybą bei fizinę būklę. Laiką iki operacijos galite išnaudoti savo fizinio pasirėngimo gerinimui, kad kuo greičiau pasveiktumėte ir grįžtumėte į įprastą gyvenimo ritmą. Daugiau informacijos apie pasiruošimą operacijai rasite mūsų interneto svetainėje, kuri prieinama įvairiomis kalbomis čia: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations#languages.
- Jei sergate kokiomis nors lėtinėmis ligomis, kurios nėra gerai suvaldytos, jūs, jūsų tėvai arba globėjai prieš operaciją turėtų susisiekti su šeimos gydytoju arba gydytoju specialistu ir pranešti, kad jums yra numatyta taikyti anesteziją. Su jais galėsite aptarti, kokių veiksmų turite imtis jūs ir jūsų anesteziologas, kad ligoninėje būtumėte kuo saugesnis.
- Su savimi į ligoninę pasiimkite reguliariai vartojamus vaistus. Ligoninės personalas jums pasakys, ar reikia nutraukti jų vartojimą.
- Jeigu įmanoma, surinkite informaciją apie bet kokias savo alergijas arba apie šeimos narių patirtas reakcijas į anestetikus tam, kad galėtumėte apie tai informuoti anesteziologą.
- Tiriant visų mergaičių, kurioms yra prasidėjusios mėnesinės arba kurios yra vyresnės nei 12 metų, šlapimo mėginį, atliekamas nėštumo testas – tai įprasta procedūra. Ji yra būtina dėl to, kad net ir ankstyvas nėštumas gali turėti įtakos kai kurių anestetikų veikimui, todėl anesteziologas privalo apie tai žinoti. Be to, kai kurie gydymo būdai ir tyrimai gali pakenkti dar negimusiam kūdikiui. Gydytojai ir slaugytojai supranta, kad diskutuoti šiuo klausimu gali būti jautru, todėl saugiausias ir teisingiausias būdas yra fikrinti visas merginas. Ligoninės personalas yra įgudęs šiuos testus atlikti greitai ir taktiškai.

Daugiau informacijos galite rasti čia:

<https://flipbooks.leedsth.nhs.uk/LN005583.pdf>.

Valgymas ir gėrimas prieš anesteziją

- Ligoninėje jums turėtų būti suteiktos aiškios instrukcijos, kiek laiko likus iki procedūros turėtumėte nustoti valgyti ir gerti.
- Šių nurodymų yra svarbu laikytis tam, kad užtikrintumėte savo saugumą. Jei anestezijos metu skrandyje bus maisto arba skysčio likučių, jie gali patekti į gerklę, o tuomet ir į plaučius. Dėl to galite užspringti arba rimtai pažeisti plaučius. Paprastai būsite raginami gerti tik po nedaug skaidraus skysčio (paprastai vandens arba atskiestų vaisvandenių) – tai yra saugu, kol anestezijos laikas dar nepriartėjo.

Apranga

- Vilkėkite laisvus ir patogius drabužius, kuriuos vėliau būtų lengva išskalbti. Vykdami į ligoninę venkite vilkėti naujais ar vertingais drabužiais.
- Pasiteiraukite, ar reikia su savimi turėti pizama, šlepetes ir (arba) chalata.
- Su savimi turėkite drabužių kelionei namo.
- Jūsų gali paprašyti vilkėti ligoninės chalata.
- Paprastai vykdami į operacinę galite dėvėti beveik visus apatinius drabužius, taip pat ir liemenėlę, jei joje nėra metalinių lankelių, tačiau pasikonsultuokite su savo slaugytoju. Kartais operacijos ar tyrimo metu gali tekti nusivilkti apatinius drabužius.
- Kai kuriais atvejais chirurgas gali nuskusti dalį plaukų nuo operuojamos vietos, tačiau paprastai jus apie tai įspės iš anksto.
- Prieš operaciją jūsų gali būti paprašyta apsimausti elastines kojines iki kelių. Jos padeda palaikyti kojų kraujotaką ir išvengti kraujo krešulių susidarymo.

Papuošalai ir makiažas

- Jei įmanoma, visus papuošalus ir įveriamus auskarus palikite namuose. Jei papuošalų nusiimti neįmanoma, jie turėtų būti užklijuoti lipnia juosta tam, kad nei papuošalai, nei jūsų oda nebūtų pažeista.
- Venkite makiažo, dirbtinių blakstienų ir bet kokių nagų puošybos priemonių (dirbtinių nagų, gelio, akrilo, nagų lako ir kt.). Dirbtinės blakstienos gali pažeisti jūsų akis miegant, o nagų puošmenos gali trukdyti tinkamai veikti stebėsenos įrangai. Ligoninės personalui gali tekti juos pašalinti ir atidėti jūsų procedūrą.

Laukimas

- Dažnai tenka ilgokai laukti.
- Pasirūpinkite, kad turėtumėte kuo užsiimti (pvz., turėkite knygą, žurnalą ar mobilųjį telefoną). Nepamirškite pasiimti savo ausinių ir įkroviklių.
- Primenkite, kad laukimo metu negalima rūkyti ar kramtyti kramtomosios gumos, taip pat atidžiai laikykitės nurodymų dėl valgymo ir gėrimo.

Anestezija

- Paprastai anesteziologas pradės taikyti anesteziją šalia operacinės esančioje patalpoje, vadinamame anestezijos palata. Kartais tai gali vykti patalpoje, kurioje bus atliekama operacija ar tyrimas.
- Paprastai anesteziologas pradeda anesteziją suleidamas vaistus per kaniulę (plačiau apie tai – toliau). Retesniais atvejais jūs gali paprašyti įkvėpti dujų, kurių kvapas šiek tiek panašus į flomasterių. Jums tinkamiausią metodą anesteziologas aptars su jumis ir jūsų tėvais arba globėjais.
- Vaistų suleidimas per kaniulę yra greičiausias anestezijos būdas. Jei naudojamos anestezijos dujos, kaniulė įvedama jums miegant, kad anesteziologas galėtų suleisti daugiau anestetikų, skausmą malšinančių ir kitų vaistų arba skysčių. Bet kuris metodas gali sukelti galvos svaigimą (apsvaigimą) prieš užmiegant.
- Jei norite, vienas iš jūsų tėvų ar globėjų gali likti su jumis, kol užmigsite. Po to jie gali laukti laukiamajame arba palatoje. Kitu atveju slaugytoja liks su jumis, kol pradės veikti anestetikai.

Kaniulė

- Kaniulė – tai plonas, lankstus, plastikinis vamzdelis, įvedamas į veną, paprastai į plaštakos išorinę pusę .
- Jums gali būti pasiūlytas skausmą malšinantis kremas arba specialus šaldantis purškalas, skirtas plaštakos išorinei pusei tam, kad nejaustumėte nemalonių pojūčių kaniulės įvedimo metu.
- Kaniulė yra įvedama naudojant ploną adatą, po to adata iškart ištraukiama.
- Kai kaniulė atsiduria reikiamoje vietoje, vaistai jums gali būti leidžiami nebenaudojant adatų. Kartais tai gali sukelti šalčio, dilgčiojimo ar nestipraus diskomforto pojūtį.
- Po operacijos kaniulė paprastai paliekama įvesta tam atvejui, jei jums vėliau prireiktų skausmą malšinančių vaistų, skysčių arba kitų medikamentų.

Anestezijos taikymo metu

- Anesteziologas bus su jumis visą laiką.
- Anesteziologo uždutis – užtikrinti jūsų saugumą ir tiekti pakankamai anestetikų ir skausmą malšinančių vaistų, kad galėtumėte miegoti tol, kol baigsis operacija.
- Visos operacijos metu anesteziologas jus atidžiai stebės (įskaitant jūsų kraujospūdį, širdies ritmą ir kvėpavimą).

Prabudimas po operacijos

- Visų operacijų ir tyrimų trukmė yra skirtinga, tačiau, kai tik procedūra baigiama, anesteziologas nustoja teikti anestetinius vaistus. Todėl maždaug po penkių minučių galėsite atsibusti.
- Veikiausiai atsibusite pooperacinėje palatoje, bet keleto pirmųjų minučių galite ir nepprisiminti arba tiksliai nesuvokti, kur esate. Jus prižiūrės apmokytas operacinės specialistas, paprastai tai būna pooperacinės palatos slaugytojas.

- Kaip jausitės atsibudę, priklausys nuo to, kokia procedūra buvo atlikta ir kokia anestezija buvo taikoma. Kai kurie žmonės gali jausti perštėjimą arba sausumą gerklėje, galvos skausmą arba jaustis šiek tiek mieguisti. Anesteziologas paprastai duos jums vaistų nuo pykinimo bei vėmimo, jūs taip pat geriau pasijusite ką nors išgėrę arba suvalgę. Kartais galite jausti šokių tokį šaltį arba drebulį. Tokiu atveju jums bus pasiūlytas apklotas, kad sušiltumėte.

Skausmo malšinimas

- Svarbu užkirsti kelią skausmui ir jį malšinti, tačiau kai kuriems žmonėms (ir kai kurių rūšių operacijoms) reikia daugiau skausmo malšinimo priemonių nei kitiems.
- Skausmą malšinti yra lengviau, kol jis dar nėra stiprus, todėl turėtumėte paprašyti jus prižiūrinčio slaugytojo arba anesteziologo pagalbos, kai tik pradėsite jausti diskomfortą, o nelaukti, kol pradės stipriai skaudėti.

Sugrąžinimas į palatą

- Gali būti, jog pradžioje jausitės labai pavargę.
- Jeigu kyla kokių nors problemų, pasakykite kam nors, kad galėtų jums padėti. Jums gali prireikti paspausti iškvietimo mygtuką arba paprašyti tėvų ar globėjų pakviesti slaugytoją.
- Kaip greit galėsite valgyti ir gerti, priklausys nuo procedūros rūšies ir gautų skausmo malšinimo vaistų. Jūsų slaugytojas arba anesteziologas galės jums patarti.
- Ligoninėje liksite iki tol, kol galėsite saugiai grįžti namo. Daugelio procedūrų atveju galite vykti namo tą pačią dieną, jei paprastai esate sveiki ir procedūra yra nesudėtinga.

Anestezijos keliamą riziką

Šiuolaikiniai anestetikai yra labai saugūs. Anestetikai arba naudojama įranga gali sukelti tam tikrą šalutinį poveikį, kuris paprastai nėra rimtas ar ilgalaikis. Anesteziologas su jumis ir jūsų tėvais arba globėjais aptars tuos pavojus, kurie, jo manymu, jums yra aktualesni. Daugiau informacijos apie anestezijos keliamus pavojus rasite mūsų interneto svetainėje, kuri pateikiama įvairiomis kalbomis čia:

www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations#languages.

Bendroji ir vietinė anestezija

- Kartais galima pasirinkti, ar operacijos metu norite likti budrūs. Jei tokia galimybė egzistuoja, chirurgas ir (arba) anesteziologas aptars tai su jumis ir jūsų tėvais arba globėjais. Tokiu atveju jums gali būti suleidžiama vietinė anestezija, kad nutirptų tam tikra kūno dalis ir jūs nejaustumėte skausmo.
- Jeigu manote, kad operacijos metu norėtumėt išlikti budrūs, galite tai aptarti pirminio vizito metu.

Jei norėtumėte sužinoti apie tai plačiau

- Daugiau informacijos rasite mūsų interneto svetainėje, kuri pateikiama įvairiomis kalbomis čia: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations#languages.

Atsakomybės apribojimas

Labai stengiamės, kad informacija šiame lankstinuke būtų tiksli ir nuolat atnaujinama, tačiau negalime to garantuoti. Mes nemanome, kad ši bendro pobūdžio informacija atsakys į visus jūsų turimus klausimus ar apims visas jus dominančias temas. Turėtumėte aptarti savo pasirinkimus ir rūpesčius su savo gydytojų komanda, pasinaudodami šiuo lankstinuku kaip pagalbine medžiaga. Ieškant patarimų, nevertėtų pasikliauti vien šiuo lankstinuku. Jis negali būti naudojamas jokiems komerciniams ar verslo tikslams. Jeigu norite peržiūrėti visas atsakomybės apribojimo nuostatas, spauskite čia (www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/lithuanian).

Visi vertimai yra pateikti „Translators Without Borders“ vertėjų bendruomenės. Šių vertimų kokybė yra tikrinama, kad vertimai būtų kiek įmanoma tikslesni, tačiau visuomet yra tam tikros informacijos netikslumų ir netinkamos jos interpretacijos rizika.

Pasakykite mums savo nuomonę

Kviečiame teikti pasiūlymus, kurie padėtų patobulinti šį lankstinuką.

Jei turite pastabų, kurias norėtumėte pateikti, prašome jas siųsti elektroniniu paštu patientinformation@rcoa.ac.uk

Royal College of Anaesthetists

Churchill House, 35 Red Lion Square, London WC1R 4SG
020 7092 1500

www.rcoa.ac.uk

Ketvirtasis leidimas, 2024 m. spalio

Šis leidinys bus peržiūretas per trejus metus nuo jo išleidimo dienos.

© 2024 Royal College of Anaesthetists and Association of Paediatric Anaesthetists of Great Britain and Ireland

Šis lankstinukas gali būti kopijuojamas pacientams skirtos informacinės medžiagos rengimo tikslais. Prašome nurodyti pirminį informacijos šaltinį. Jei norite dalį šio leidinio naudoti kitame leidinyje, turite tinkamai paminėti šį šaltinį ir pašalinti logotipus, prekės ženklus ir nuotraukas. Norėdami gauti daugiau informacijos, susisiekite su mumis.